

Муфтийи тебрик апІура

Гьюрматлу Дагъустанлуйир, мусурман гьардшар ва чйир! Ассаламу алейкум ва рагъматуЛлагъи ва баракатугъ.

Узу вари мусурмарин улубкъу гирами раби-уль Авваль ваз кІваантІан тебрик апІураза. Гьит Аллагу Тааьлайи ухъу артухъдиси Пайгъамбариина ﷺ салаватар хуз, дугъан уьмрикан агъю апІуз амур апІри. Гьаму вазли гъахъи ихъ Пайгъамба-

рин ﷺ гьюрматнаан гьит Аллагу Тааьлайи Дагъустан читинваларихъан, къазабалйирихъан, футнайихъан уьхри. Гьит Аллагу Тааьлайи ухъу Аьхиратдиъ ихъ Пайгъамбарихъди ﷺ ва дугъан рякъюъди гьягърударихъди сатІи апІри. Вассаламу алайкум ва рягъматуллагъи ва баракатугъ.

Дагъустандин мусурмарин Духовный управленийин председателъ, Муфтийи, шейх Агъмад-гъяжи АБДУЛАЕВ

Нумрайиъ:

маш 4

Жарарик мякълхъян

маш 5

Лукъман гъякимдин васият

маш 6

Гьюрматлу касдин хилиз мак апІуваликан

Кафари Кавказдин II-пи конгресс

Улихънаси Мягъячгъала шагъриъ Кафари Кавказдин диндин улихъ хъайидарин II-пи Конгресс кІулиъ гъубшну. Душваз уч духънайидари диндин асас месэлийрикан гъулхну. Думу асас месэлийрикан улхбан бадали му конгрессдиз вари Кафари Кавказдин духовный управленийин руководителар уч гъахъну. Му серенжемдиъ гъарури чпин айи месэлийр арайиз адагъури, дурарикан улхури, дурар фици тамам дапІну ккундуш, гъаддикан ктибту.

Аьзиз Мичигишев

Дагъустандин муфтий Агъмад Афандийи конгрессдиз уч духънайидариз ахъю вуйи чухсагъул къайд гъапІну ва Кафари Кавказдиъ Ислам динди ахъю вуйи роль гъабхура, гъапну. «Ислам дин себеб дубхъну ихъ халкъар лап заан дережайиз удучІвна. Ухъу ихъ абирихъан, дурари ухъуз гьибту ирснахъан шад вухъа. Гьийин йигъан мусурмарин духовенствойи халкъарин арайиъ мяслябт хъпан бадали, дурар варитерфарикан агъюддар хъпан бадали гизаф ляхин гъабхура. Дагъустандин жил гизаф халкъарин, жара дин агъларин ватан ву. Дурари магъа фукъан вахтна мушваъ мяслябтнаъ ва ужудар аьлакьйир ади яшамаш шула. »

» 3

Малла Шябан аль-Кюрягъи

Табасаран райондин Кюрягъ гъул лап дегъ заманийрин вахтари биналамыш дубхънайиб ву. Мисалназ, XV аьсрин ахирин ва XVI аьсрин эввелиъ дурарин гъулаъ рукъан уста адайи. Гъулан жямьябтди, жара йишв'ан рукъан устайиз теклиф апІуз, къарар адабгъуру. Ва дурари ккун дапІну, Гъяйтагъ вилайтдиан рукъан уста хуру, ва дугъаз табасаран дишагъли хпирди дитру.

Дурарин веледари табасаран чІал апІури дурарикан хусуси табасаранар шулу. Дурари чпин санур веледиз Шябан кІуру ччвур тувру. Гьадрарилан-

тина дурарин тухум «Устйир» кІури ккебгъну. Шябан, зирек велед хъпаз лигну, илим дубгъуз Гъяйтагъдиз гъагъру. Душваъ илим давам апІбан къяляхъ, НитІрихъ мягъялин Зюрягъ аьлимарихъна гъягъюру. Кюрягъ XVI аьсрин къюбпи гъацІаъ Шябан ва дугъан бай Мугъяммад кІуру аьрабистар яшамаш шули гъахъну кІури тасдикъ апІура жюрбежюр китабарин бикІбари. Дурарин аьраб чІалниинди вуйи жюрбежюр китабар айи хусуси библиотекйир ади гъабхъну, ва душваъ гъацира аьраб дарсарра туври гъахъну. Гъаддиан пуз шулуки, XVI аьсриъ, ясана дидиз улихъна, Кюрягъ гъулаъ медресе либхури гъабхъну. »

» 5

Аллагъдин **سُبْحَانَكَ وَبِحَمْدِكَ** варитӀан ккунирин уьмрикӀан

Мугъяммад Пайгъамбар ﷺ флин йисан раби-уль-авваль вазлин 12-дизь, итни йигъан Мекка шагъриь, къурайшитарин тухумдиан вуйи Гъяшимдин хизандизь бабкан гъахъну. Дугъан адашдизь Абдулагъ кӀуйи, дадаизра – Аминат.

Думуган Аравияйиь айи аьдатариз асас духъну, къюд йис хъайизкъан вуйи вахтна Саад кӀуру тухмарикан вуйи Гъялимат кӀуру хпире дугъаз чан мухрилан никк тувнийи. Пайгъамбарин ﷺ адаш къанна хъуд йисаь ади, бабак къюб вазлин бицир кади, кечмиш шулу, хъа дада йикӀруган, балин йирхъуд йискъан дубхънадаи. Думу йикӀбалан къяляхъ къюд йисан Мугъяммад ﷺ чан аба Абдул-МутӀалибдихъ хъади гъахъну. Дугъан миржид йис гъабхъиган, абара кечмиш шулу. Хъасин думу чан халу АбутӀалибди чахъна гъадагъуру. Зегъмет зигбахъна лапра ухди вердиш гъахъи Мугъяммад ﷺ мекканлуйирин чарвийрихъ гъушну. Лапра ухди, бицигандин вахтналан хъюгъну, думу камаллу, гъякъвал ккуну, ихтибарвализ лайикълу, хъугъ вал кӀулиз адабгъру, чан гаф тасдик апӀру, эдеблу, намуслу, гъич саб жоурейнра гъалатӀар дарапӀру, фикирлу бай вуди гъахъну. 25 йис яш гъабхъиган, Мугъяммадди ﷺ, адлу ачӀни дишагъли Хаджатдин теклифниинди, думу чаз хпирди гъадагъуру. Гизаф къадар адлу ксариз Хаджат чпиз хпирди гъадагъуз кундиди, амма дугъу разивал тувундаи. Мугъяммад ﷺ чан ватанагълийирин арайиь намуслу, лайикълу кас вуди адлу духънайи, дугъу гъич саб вахтнара кучӀал апӀурдаи.

Пайгъамбарихъна Жабраил гъафну.

Сабни ражну Мугъяммадди ﷺ аьндарвалин ляхин дугъан 40 йис дубхънайиган ашкар гъабхънийи. Аьршкурсдин гъурулушдикан, дюн'яйин, яшайишдин ва йикӀувалин сирарикан ялгъузвалиь фикрар апӀуз кӀури «Гъираь» кӀуру дюрхъяз нубатнан ражну дуфнайиган, саб дупну дугъахъна Жабраил малаик гъюру ва буйругъ апӀуру: «Икъра!», яни «Урх!». Мугъяммадди ﷺ жаваб тувру: «Узуз урхуз аьгъдарзуз», - дугъаз, дугъри-

данна, урхуз аьгъяди гъабхъндар. Малаикди чан буйругъ текрар апӀуру, хъа дугъу цийикӀултӀан хъана гъациб жаваб тувру. Шубубни ражну Жабраили кӀуру: «Урх, Первердигарин ччвурнахъан...» Мугъяммадди ﷺ гъадму гафар текрар апӀуру, ва дугъаз дурар чан кӀвак гъидикӀганси шулу. Жабраил малаикди Мугъяммадди, уву пайгъамбар вува, Аллагъди гъаьнайир вува, кӀури хабар тувну. Гъаддихъанмина Аллагъу Тааьлайихъан Жабраил малаикдиланмина Мугъям-

мад ﷺ ва сарпи мусурмнар инжиг апӀури, дугъан ччвур исккан апӀури ва дурарихъди гъярхъри гъахъну. Дугълан футнийир апӀури, думу шаир ву кӀури, фалабахан ва аьмалдар ву кӀури, жинарихъди аьлакъа айир ву, кӀури гъахъну. Къяфирари чпиз айи вари къуватар ва мумкинвалар дугъу тарабгъуз хъюгънайи диндиз къаршу вуди жалб апӀуйи. Дугъин аьлхъюри, дугъин бицидар, фикирсузар ва дишагълийир алаури, дугъаз кӀикӀлар-гъванар йивури, думу йикӀуз

райидар гъяркъну, думу пайгъамбарихъди гъюрюшмиш гъахъну, дугъаз Аллагъдин ﷻ гизаф къадар жинивалар ашкар гъапӀну, дурарикан дугъу сарун гъич саризра гъалундар. Думу Аллагъди ﷻ гъич саркъана адрау завун аьршдизь адагъну, ва гъаддинди Аллагъди ﷻ дугъаз саризкъан дарапӀу асас гъюрмат гъапӀну.

Медина шагъриз гъижра апӀуб

Аллагъу Тааьлайин амриинди ва ихтиярниинди сифтейин мусурмнарехъди Мугъяммад Пайгъамбар ﷺ Меккайин Ясрибдизь кюч шулу. Хъасин думу Ясриб шагъриз Пайгъамбарин ﷺ шагъур - Медина кӀуру ччвур тувнийи. Мугъяммад Пайгъамбар садпи мусурмнарехъди Меккайин Мединайиз гъижра гъапӀхъанмина ккебгъну, мусурмнари чпин тарихдин йисар гъисаб апӀуз хъюгънийи. Садпи мусурмнаринна къяфирарин арайиь гизаф къадар дявийр ва кчӀихбар кӀули гъушну. Ислам явашваши Аравияйин полуостровдинна тарабгъуз хъюбгъру. Пайгъамбари ﷺ инсанариз Ислам дин улупури, дидин вазифийрикан ва мажбурнайирикан ктибтури, гъадагъа дапӀнайи терефарикан улхури гъахънийи; дугъу дюн'яйизра, Ахиратдизра хайирлу ляхнаркан ктибтури ва Ахират бадали хайирлу рякъяр ашкар апӀури гъахънийи, инсанариз гизаф къадар аламатар-моьжизатар улупуйи. Фикирлу инсанар гъюблангъюбаз артухъдиси Пайгъамбарин ﷺ рякъюьди гъягъюз хъюгъру. Гъамци Гъижрайин къяляхъ йицӀуд йислан Мугъяммад Пайгъамбари ﷺ тарабгъу дин Аравияйин вари полуостровдин варитӀан асасуб ва агъавал чан хли гъадабгънайиб гъабхъну. Инсанарин арайиь Ислам дин бегъемди тарабгъбан къяляхъ, гъижрайин йицӀудпи йисан, раби-уль-аввалин вазлин 12-пи йигъан Мугъяммад Пайгъамбар ﷺ, 63 йисандин яшнаь ади, кечмиш шулу. Мединайиь кечмиш гъахъир, думу гъадушваь накъвдик кивру - чан хпир Аьйшатдин хулаь, Пайгъамбарин ﷺ мистан багахъ. Гъамусаяь Пайгъамбарин ﷺ мист яркъу дапӀна ва дугъан накъв мистан гъацкъяляь дубхъна. Гъит Аллагъу Тааьлайи ухъуз му касдикан вуйи аьгъювалар йигълан-йигъаз артухъ апӀуз амур апӀри!

мад Пайгъамбарихъна ﷺ Къур'ан рубкъуз хъюгъювал субут гъабхъи. Думу ляхин 23 йисандин арайиь давам гъабхънийи. Дюн'яйин аьгъвалатназ дилигъну, тарихдин лазим гъабхъи дюшюшариь Къур'ан инсаниятдиз паяриинди ачмиш шули гъабхъну. Мугъяммад Пайгъамбари гизаф вахтарин муддатнаь, аьгъ апӀуз ва ккюгъюз даршлу читин шартӀариь Ислам тарабгъуз, дидин ад за апӀуз хъюгъну. Къурайшитар Пайгъамбариз ﷺ къаршуди удучӀури гъахъну, фицики дурариз чпин къурулушдин аьдатар чӀур апӀрувалин къурху айивал аьгъю гъабхънайи. Дурари Мугъям-

къаст ади, чалишмиш шули гъахъну. Мугъяммадди ﷺ ва дугъан терефкраари Аллагъ ﷻ бадали ва Дугъан дин бадали варибдик ккюгъри, вари аьгъ апӀури гъахънийи. Дугъан аьндарвалин ляхнар ашкар гъахъихъанмина йицӀисад йисна гъацӀ гъабхъиган, Аллагъу Тааьлайи думу Завариз гъахуру. Сифте Аллагъди ﷻ думу йишвандин вахтна Меккайин Иерусалимдизь, Байтул Мукъаддасдин мистаз гъахуру, хъасин завариз адауру. Душв'ин дугъаз гизаф къадар аламатар улупуру: дугъаз чпин нягъякъ ляхнарариз ва чпи деету гъалатӀариз лигъну жаза гъадабгъу-

Зикрин сирар

Аллагъ адар тек сартӀан,
Шерик адрур чаз учтӀан.
Дугъан мюрид гъаши кас
Марци ву, бабан шинтакӀан.

Му йикъарнаь муддам йихъ,
Эй, дин гъардаш, уягъ йихъ!
Хуш девранар хъагърашра,
Аькъибат аьжал ву ихъ.

Ибхну кӀул, уьлчӀюкъ улар.
Халватнаь учӀв, ккебгъ зикир.
Дюн'яйиьхъан хъадабтӀ ул,
ГукӀни апӀин кӀван гъапӀир.

Душв'ан шейтӀан гъебгди яв,
Иманди бин ккебгъди яв.
Явна Аллагъдин ариь
Манзил багагъ хъибди яв.

Зикир уьцӀюбкъюри гъибт,
Гъендемарь адабкри.
ЮкӀв гъюлиди ибккн гъибт,
Шт'ин балугъси уьлобхри.

Загъир мапӀан зикрин сир,
Уву йихъ гъаддин йисир.
Икласдикан тум узб кӀвагъ,
Мягъшариз гъайих кюкӀйир.

Зикрихъди гъубхъу кӀваин
Мерс дибрисур, иншаАллагъ.
Мягъям гъубу зийниин
Улубзрур ву сар Аллагъ.

Илибкнайи гъазниь шид
Тюнтди убхъур, шак адар -
Уву гъадабгъ гъациб вирд,
АллагътӀан яв кӀвагъ хъидар.

Заки Дашдемировдин «Деврин асул» китабдиан

<p>Учредитель Благотворительный фонд «Путь». Газета печатается по согласованию и одобрению Духовного управления мусульман Дагестана</p> <p>Редакционный совет Председатель редакционного совета муфтий РД Ахмад- хаджи АБДУЛАЕВ</p>	<p>Заместитель муфтия РД Махди- хаджи МУТАИЛОВ</p> <p>Главный редактор Азиз МИЧИГИШЕВ</p> <p>Редактор Ансар РАМАЗАНОВ</p> <p>Канонический редактор Мухаммад- Рамазан РАДЖАБОВ</p> <p>Корректор Шарафудин ДАШДЕМИРОВ</p>	<p>Дизайн, вёрстка Мухаммад МУСАЕВ Иса ОМАРОВ</p> <p>Менеджер Абдулсабир АХМЕДОВ</p> <p>При перепечатке ссылка обязательна. Набрано и сверстано на компьютерной базе газеты «Ас-Салам». Газета зарегистрирована Федеральной</p>	<p>службой по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций. Свидетельство о регистрации ПИ № ФС 77-42079 от 24 сентября 2010 г. Отпечатано в ООО «Дом печати» по адресу: пр-т Акушинского, 20. Заказ № _____</p> <p>Тираж 1.600 экз. Сдано в печать 30 декабря 2014 г. в 16:30</p>	<p>Индекс: 51325</p> <p>Адрес редакции 367015, РД, г. Махачкала, ул. Аскерханова 13а.</p> <p>Телефоны: Редакция: (8722) 51-85-22. Подписка и доставка по г. Махачкале: 914-222. по Республике Дагестан: 8-988-699-28-24. E-mail: info@assalam.ru; www.assalam.ru</p>
---	--	---	---	---

Кафари Кавказдин II-пи конгресс

1 « Муфтйирин арайиъ ужудар мани аьлакыйир, чиб-чпихъна ужуб гьюрмат а. Жигъиларсана, кIуруш, илимлудар, тербиялудар, Аллагъдихъан ﷻ гучIудар ва шулайибдикан фикир апIудар духъну ккунду. Дици хъпан бадали жюрбежор терефар уърхюрайидарихъди кIваантIан гаф-чIал дубхну ккунду. Хъа думу ниятар тамам апIуз диндин ва жямьяаьтлугъдин тешкилатарин кюмекниинди шул. Му конгрессдин натижа ужувлахъна хруб, их халкъарин арайиъ хъанара ужудар аьлакыйирихъна хруб шул кIури умудлу вуза. Ич теклифназ жаваб тувну, гьаму конгрессдиъ иштирак гъахьи вари муфтйириз ахью вуйи чухсагъул кIураза. Гьит Аллагъди ﷻ учвуз ужувлар туври. Гьит учвуз му рьякъюъ зигурайи зегъметнан Аллагъди ﷻ саваб тувручвуз», - гъапну РД-йин муфтйийи.

РД-йин вице-премьер Рамазан Жяфаровди ва РД-йин хъугъувалинна диндин тешкилатарихъди вуйи аьлакыйирин Комитетдин председатель Сулейман Мягъяммадовди му конгрессдин натижа бегъерлуб шул ва, гьийин йигъан варидари сатIиди ляхин кIули дурубхиш, сабвалихъна гъюз читинди ву, гъапну. Мицдар серенжемар кIули гъахруган, дугъриданна гъякълу мусурман кас лап шад шулу, фицики мушваъ гьюкуматдин улихъ хъайидари ва диндин улихъ хъайидари, сатIиди дусну, халкъдин фицдар читинвалар ади вуш улхуру. Гъаци вуйиган мицдар мажлисар гъахуб лап мянфяаьтлу ляхнарикан ву. Гьийин йигъан учIуди дугъужвнайи месэлийирикан улхури, Мягъячгъала шагърин имам Мугъяммадрасул-гъяжи Саадиевди, Рамазандин вазлин ва машкран йигъ варидари сабси дебккуну ккунду кIури, месэла дивну.

Жара диндин гьюкуматариди думу йигъар фици тийин апIуруш аьгью апIбан бадали. Катардиз гъушунча ва душваъ гъадму месэлийирин гъякънаан ляхин кIули гъабхурайидарихъди гьюрюшмиш гъахунча, гъапну. Дугъриданна, Рамазандин ва машкран йигъ тийин апIбан гъякънаан думу лап читин ва лазим вуйи месэла ву. Дидихъна уху вари лап фикирлуди ва жавабдарвалиинди дилигну ккунду. Эгер гъаддин гъякънаан ихъ аьлимар сабвалихъна гъафнийиш, диди ихъ халкъ хъанара ижми ва сатIи апIуйи.

Саб гьюкуматдиъ айидари сад йигъан Рамазандин ваз ккебгъуб ва ккудубкIури гъахънийиш, думу лап ахью хъуркъувал шуйи. Му ляхнин эвел сарун ккебгъна. Конгрессдиъ мидин гъякънаан жюрбежор фикрарикан ва фициб жюрейиинди му месэла тамам апIуз шулуш, гъулхнийи. Натижайиъ Кафари Кавказдин вари духовный управленийириан представителар уч дапIну, дурарин улихъ Рамазандин ваз ккебгъуру ва ккудубкIуру йигъарин гъякънаан ляхин гъабхуб дивуз йикърар гъабхъну. Гъацара уч духънайидари, багахъ вахтан муддатнаъ Урусиятдин вари мусурмнари вари диндин машкварар сад йигъан къайд апIур кIури, умуд кивну.

Аьли Вячеслав Полосинди чан улхабаъ Урусиятдин диндин илмарин академия ачмиш апIбакан ктибтну.

- Сакъюдар йисар улихъ Урусиятдин диндин илмарин академия ачмиш апIуз кIури, ният гъабхънийи, - гъапну Полосинди. – Думу месэлайикан сарпирди Варидюн'яйин мусурмнарин аьлимарин союздин генеральный секретарь, доктор Аьли Мухуддин аль-Карадагъийи гъапнийи. Эгер гъациб академия гъабхънийиш, Урусиятдин аьлимарихъан жюрбежор месэлийирин гъякънаан фетва адабгъуз шуйи. Дупну ккундуки, Уфайиъ Урусиятдин президент В. Путин мусурмнарин улихъ хъайидарихъди гьюрюшмиш гъахъиган, ари гъадгъура гъамциб месэла улихъ дивну. Му месэлайикан «Сабвалихъна ва гъякъвалихъна» кIуру жямьяаьтлугъдин тешкилатан председател Мугъяммад Аьбдулмуслимовди яркъуди ктибтну. - Дугъриданна, диндин академия ачмиш апIуб ухъуз лап чарасуз герек ву – ккебгъну М. Аьбдулмуслимовди. – Думу тамам хъпан бадали ари гъацдар жара гьюкуматарин организацирихъди аьлакыйиъ духъну ккунду. Ухъуз аьгъяхъузки, ужудар ва ужувлахъна хруб фикрар дьявйирихъна хрудартIан хайирлу ву. Ари гъамдин гъаври айивали уху сатIи апIура ва ихъ улихъ хъайи читинвалар гъял апIуз кюмек шула. Хъа думу месэла сабпи

нубатнаан аьлимариин дугъужвна. Дурари дин аьгью апIуз, думу тарабгъуз ва диндин гъуллугъчийир гъязур апIуз саб программа гъязур дапIну ккунду. Гъаци хъпан бадали Урусиятдин диндин илмарин академия ачмиш апIуз ният а. Хъа РАИН

ихъ гьюкуматдин меркез Москвайиъ дубхъну ккунду. Думу тешкил апIбан бадали, йишвра тувну, амма пулин дакъатар бегъемди адарди, думу ккебгъуз гъабхъундар. Уху гъамус думу фици ккебгъну кIулиз адабгъуруш, фикир дапIну ккунду.

Кафари Кавказдин мусурмнарин Координационный центрин председател Исмаил-гъяжи Бердиевди РАИН академияйин гъякънаан лап ужуди фикир дапIну ккунду, гъадму ухъхъан кIулиз адабгъуз шлуганси, гъапну. Ва Рамазандин ваз ккебгъуру-ккудукIуру йигъариканра, чиб-чпиз хабар туври, тамам гъапIиш, лап ужу ву гъапну.

Мушваъ гъулхдарихъди Татарстандин муфтйий Камиль-гъязрат Самигуллиндира чан разивал улупну. Саб гьюкуматдиъ яшамии шулайидари сад йигъан мицдар машкварар къайд апIуйиш, ужу шлийи гъапну Татарстандин муфтйийи.

- Фуну месэла тамам апIурушра аьгъювалар ва ахъюдари кIурубдихъ хъпехъувал герек ву, – давам гъапIну РТ-йин муфтйийи. Дици хъпан бадали далиларра а, аьгъюваларна илимра. Гъямд ибшри Аллагъдиз ﷻ ич региондиъ учу му месэла тамам гъапIунча. Ухъуз академияра лап герек ву. Думу ади гъабхъиш, ухъхъан ужудар специалистарра гъязур апIуз шул.

Му конгрессдиъ гъацара жара асас месэлийирикан гъулхнийи.

РЕЗОЛЮЦИЯ

Второго Конгресса религиозных лидеров Северного Кавказа
«Роль религиозных организаций в сохранении мира и стабильности»
(Дагестан, Махачкала, 02.12.2014г.)

1. В целях сохранения мира и стабильности во всей стране, обеспечения единства уммы российских мусульман, утверждения идей дальнейшего укрепления добрососедских и братских отношений принять Обращение к российской общественности.

2. Учитывая важность определения единого дня начала и окончания священного месяца Рамадан для регионов Северного Кавказа создать рабочую группу из числа представителей Духовных Управлений всех республик для изучения этого вопроса и выработки научно обоснованной приемлемой для всех единой методики.

3. Для адаптации элементов исламской экономики к бизнес-проектам, реализуемым в республиках Северного Кавказа создать исследовательскую группу из числа алимов, экономистов, юристов и предпринимателей с целью изучения состояния и перспектив для реализации.

4. В целях укрепления традиционной российской религиозной научной школы учредить Российскую академию исламских наук. Создать рабочую группу для проведения организационных мероприятий.

5. Принять Обращение к Президенту Российской Федерации, Мэру города Москвы С.Собянину, Главам регионов России с просьбой о содействии в реализации Проекта создания Российской академии исламских наук.

Жилирина хпирин аьлакьйир...

Жилири чан хпириз дикъатниинди фикир тувну ккунду. Ухъу, жилири, хпир хъпехъурдарчухъ кӀури, аьрзар апӀури шулхъа, амма ухъу саб ляхникан фикир апӀурадархъа, эгер ухъу Аллагъдин ﷻ амрариз тяби шулуш, чиб-чпиз гирнар катаувалар кам шул.

Ухъу хулаъ адру вахтна ихъ веледарикан аьхюнуризу хулаз лигуз табшурмиш апӀурухъа, гъаз гъапиш веледарикан аьхюнуризу фикир артугъ ву. Гьаму саягъниинди Аллагъу Тааьлайи жилирра хулан эйсиди дерккна, дугъан фикир артухъ вуйиган. Дишагълийирин фикир жиларинтан урчӀуву ражари цибди ву, гъаци вуйиган, жилиринин жавабдарвалра урчӀуву ражари артухъ шула. Гьаму дупнайибдиз асас духъну, жилири чаина вари жавабдарвалар дидисну ккунду.

Жилирин чан хпирихъна вуйи эдебар:

1. Жилири чаз хпирикан шлу гиранвалар сабурниинди ярхла дапӀну ккунду. Дугъкан саб ляхин, ясана гаф ктубчӀвган, дишлади хъял дупну ккундар, ухъу улихъ гъапиганси, дурарин фикир жиларинубтан циб вуйиваликан фикир дапӀну ккунду. Пайгъамбари ﷺ гъапну: «Хпирин ужуб дару тӀабиаьт аьгъ апӀру касдиз, Аюб пайгъамбариз фициб саваб гъабхънуш, чав аьгъ гъапӀу ляхнарин, гъациб саваб хъибди».

Зарафтар...

2. Гъацира жилири чан хпирихъди зарафатар апӀури, думу шад апӀури ккунду – гьаму ляхнари хпирин юкӀв марци апӀуру. Пайгъамбарра ﷺ чан

хпарихъинди гьаму саягъниинди лигури гъахъну: дугъу чан хпирихъди зарафатар апӀури гъахъну, дурарин дережайиинди дурарихъди гафар апӀури гъахъну. Пайгъамбари ﷺ гъапну: «Варитан камил иман, шлин хасият ужуб вуш ва фуж чан хизандихъди ужуб аьлакьайиъ аш, гъадгъануб ву». Гъацира жара гъядисдиъ дупна: «Учвкан варитан ужур, ичв хпариз ужур вуйир ву – ва Узу йиз хпариз варитан ужур вуза». Уьмар аьсгъябди гъапну: «Жилир хпирихъди, бицидарихъди фици шулуш, гъаци духъну ккунду, яни дурарихъди тамшйир, зарафатар апӀури; хъа диндин суал гъабхъиган, гъит дурариз думу жилирси рякъри». Амма вари апӀурайиб Шариаьтдиинди дубхъну ккунду. Жилирин адлувал хпирин улирихъ искан дубхъну ккундар. Дишагълийикан Шариаьтдиз къаршу вуйиб гъеобхънуш, дишлади алжагъну ккундар, дурари кӀуруб вари дапӀнура ккундар. Пайгъамбари ﷺ гъапну: «Фукъан бахтсуз даринхъа хпирин лукӀ», яни мушваъ жилир чан хпирин лукӀ хъубкан кӀура. Дупна: «Улихъ дишагъли хъайи халкъдиз шадвал хъибдар!» Гъаци вуйиган, хизандин аьхювалра жилири хпирин хилиз тувну ккундар. Хулан айтӀи йишван марцишнар, яни хулан айтӀи вуйи ляхнар вари хпирин гъюкмиз тувну ккунду. Хъа хулаъ дарди, чӀат вуйи вари ляхнар жилири дапӀну ккунду.

Шаклувалин къадар

3. Сар шилканкӀа шаклувалин фикрар апӀруган, лазим дару, ясана гъадму къадарнан сяргъятарилан улдучӀвну ккундар. Яни саб ляхникан якъинди увуз аьгъю дархъиди, шликан-вуш

фу-вуш гъеобхъну кӀури, думу ляхин апӀуз хай даршул. Хулаъ хпир сарна-сарди айи вахтна, хпириз мягърам дару жара инсанар хулазди дупну ккундар. Саб мягътаж'вал адарди, дишагълийиз ялгъузди базараризра гъагъюз хай шулдар. Пайгъамбари ﷺ чан риш ФатӀиматдихъан гъерхну: «Дишагълийиз варитан ужуб фу ву?». ФатӀиматди гъапну: «Дишагълийиз жара жилар дяржкъювал ва жара жилариз думура дяржкъювал».

Хизан уьбхювал

4. Жьуван хизан уьбхюб жилирин аьхю буржи ву. Дугъу чан хпириз ипӀруб, алабхъруб тувну ккунду. Пулра ади, эгер лазим вуйи ляхин апӀурдаш, ясана алабхъуз ужуб гъадабгъурдаш - думу къискъисвал ву. Пайгъамбари ﷺ гъапну: «Эгер жилири чан хизандихъ Аллагъ ﷻ бадали харжар апӀуруш, думу садакъаси гъисаб шула» (Бухари, Муслим). Хъа дишагълийихъан чав гъазанмиш гъапӀуб чаз ккунибси, яни лазим вуйибдиз ишлетмиш апӀуз шулу. Амма дупну ккундуки, дугъу гъазанж апӀурайи йишв Шариаьтдиз тялукъ вуйиб дубхъну ккунду, думу лихурайишваъ жара жиларихъди сарди гъузри духъну ккундар. Хъа эгер хпир хъпехърур дарш, жилириз дугъахъ харжар дарапӀузра ихтияр а.

Диндин илмар

5. Жилири чан хпириз диндин фарзарикан улупну ккунду, эгер чахъан шулдарш, думу илмар аьгъю апӀру йишваз гъагъюз мягълетвал тувну ккунду, ясана думу ляхнарикан дибикӀнайи китабар урхуз тувну ккунду. Жилири чан хпирихъ

дугъ'ин али фарзар апӀуз гъитну ккунду: гъудгнар апӀуб, ушвар дисуб ва гъ.ж.

Эгер жилириз сар хпиртан артухъ ади вуш

6. Эгер жилирихъ сартан артухъ хпар хъади вуш, думу дурарихъна варидарихъна сабси рафтар духъну ккунду. Гъядисдиъ дупна: «Къюр хпир хъайи касди дурарикан сануризу гизаф фикир тувруш, Гъиямат йигъан думу гъвал дацӀабкну гъуджвиди».

Хъпебехъру хпир

7. Эгер хпир хъпебехърур вуш, жилири думу гъакъ рякъюхъна хуз зегъмет дизигну ккунду. Эгер зегъмет гъизигнушра думу гъакъ рякъюхъна гъюрадарш, дугъхъан ахникк жара духъну ккунду. Эгер му ляхнарин къяляхъра хпир мятӀюгъ шулдарш, хъа жаза тувбиинди думу мятӀюгъ хъуз мумкин вуш, жаза тувру. Амма жаза зиян шлугансиб дубхъну ккундар ва машназра йивуз ихтияр адар. Му ляхинра сабурниинди дапӀну ккунду.

Хпириз гъюрмат апӀувал...

8. Жилириз чан хпир гафниинди, ясана ляхниинди искан апӀуз ихтияр туврадар. Думу хпирин багахълуйириин, мирасариин аьлхъюри духъну ккундар. Эгер дугъаз чан хпир ккундарш, жюрбежюр лазим дару ляхнар дапӀну ккундар. Варитан ужуб сабур апӀувал ву. Хпирихъди гъюдлиди, утканвалиинди духъну ккунду. Гьаму ляхнар жилири тамам апӀури гъахъиш, хизан йигълан-йигъаз ужуб гъялнаъ шул. Гъит Аллагъди ﷻ ихъ жилариз чпин хизанариз дикъатлуди фикир тувуз тавфикъвал туври! Амин!

Жарарик мякъалхъян

Аьзиз ватанагълийир, узуз му бици макъалайиъ инсанарик къалхърудариз фициб жаза шулуш, ктибтуз ккундузуз. Гъайифки, ихъ арайиъ жарарик къалхъюз лап аьшкъ айи ксарра а. Гизаф ихъ гъардшарикан ебхъури шулузуз фици саспидар жарадарик къалхъри, рихшант апӀури шулуш. Рихшант апӀуб, къалхъюб мусурмнарин улубкънайи аьхю бала ву. Исламдин вари аьлимари, му ляхин гъярам ву дупна. Гирами Къур'андиъ дупна (мяна): «Эй Аллагъдихъ ﷻ хъугъдар! Гъит учвкан саспидари имбудариз зулум дарапӀди. Белки думу кас Аллагъу Тааьлайин улихъ учвутан заанди вушул. Ва саспи хъугъу мусурман дишагълийирира имбу дишагълийиризу зулум дарапӀди. Белки дурар Аллагъдин ﷻ улихъ учвутан заанди вушул. Чиб-чпиз нягъкъ гафар пувалихъан ярхла йихъай, чиб-чпиз гиран шлу, чӀуру лакӀмариинди дих мапӀанай. Фуну кас Аллагъди ﷻ гъярам дапӀнайи ляхнарихъан ярхла шулдарш, думу жьувахънара, имбударихънара аьдалатсуз шул. Гъаз гъапиш дугъу жьуваз-ра, имбударизра писвал апӀура».

Гирами Къур'андиъ дупна (мяна): «Гъиямат йигъан къафирари, чпин аьмалар кайи китаб гъябкъган, пици: «Фу аьхю хажалат дарин учуз! Фу аьламатнан китаб ву му? Му китабдиъ, варитан бици ляхнарилан ккебгъну, варида-

рикан дибикӀна». Жарарик къалхъру инсанариз Аьхиратдиъ аьхю аьзаб хъибди. Гъясан аль-Басрийи гъапну: «Жарадарик къалхърудариз, Женнетдин раккнар арцну, «Гъачай, гъачай!» кӀури, теклиф апӀиди. Хъа дурар Жегъеннемдиан

удучӀвну, Женнетдин раккнарихъна гъафиган, дурарин улихъ раккнар хъяркъди. Ва му ляхин гъамци давам хъибди, тап дурар загъкан Женнетдин раккнарихъинди даргъюри хъайизкъан». Муаьз бин Жабалихъан вуйи гъядис-

диъ дупна: «Сар касди гунагъ дапӀну, туба апӀбалан къяляхъ шликӀа дугъаз думу гунагънан тягъна кипиш, дугъаз тягъна кипу кас, чав гъадму гунагъ дарапӀкъан гагъди, кечмиш хъидар». Ухъкан гъарсар кас чан уьмриъ шубуб жюре инсанарихъди гъюрюшмиш шулу: ухъутан аьхюдарихъди; ихъ яшариъ айидарихъди; ухъутан бицидарихъди. Ухъутан аьхюдарихъди гъюрюшмиш гъахъиган, ухъу инанмиш духъну ккунду, дурар ухъутан заанди ву кӀури, гъаз гъапиш дурар мусурмнар ву ва ужудар ляхнарра дурари ухъутан ухди апӀуз хъюгъну. Ухъутан бицидарихъди гъюрюшмиш гъахъиган, фикир дапӀну ккундуки, дурар ухъутан заанди ву, гъаз гъапиш уху дурартан ухди гунгъар апӀуз хъюгъюнхъа. Хъа ихъ яшнан инсан алахъган, думура ухъутан заанди ву кӀури, фикир дапӀну ккунду. Гъаз гъапиш ухъуз ихъ гунгъарикан жарадариз аьгъдруб аьгъяхъуз. Инсанарик учв къалхъруган, эгер дугъаз душваъ фукӀара хай даршлуб рябкъюрдарш, дугъу аьхю гунагъ апӀура. Вари инсанариз гъюрмат дапӀну ккунду, дурарик къалхъну ккундар. Ухъу сар касдик къалхъри гъахъиш, йигъарикан сад йигъан ухъукра къалхъру ксар хъиди. Му ляхниканра кӀваьлан магъапӀанай. Гъит Аллагъди ﷻ ухъу Чан разивал абгру инсанарикан апӀри! Амин!

Малла Шябан аль-Кюрягъи

1 « Кюрягъ гъулаъ хъанара жара алимарра гъахъну: малла Мугъяммад ибн Шябан, малла Рамазан, Гъажикъурбан ибн Рамазан, малла Рамазан – маллийрин тухумдиан, малла Мягъяммад ибн Рамазан, малла Гъажимягъяммад ва гъ. ж. Малла Мугъяммадди къюр хпир гъадагъну, сабпи хпирикан дугъаз гъахъну баяр: Къурбан, Шябан, Жамал, Иса, хъа къюбпи хпирикан: Уъмъяил, Къазимягъяммад, Гъажимягъяммад. Вари дугъан баяри гъадагъуру илимин аьгъювалар чпин абайин ва адашдин хликк, ва Къурбан хъана илмарин аьгъювалар гъадагъуз Гуми, Жвули ва Халагъ гъуларин аьлимарихъна гъагъюру. Гъаму вахтна гъулаъ либухурайи къюгъне мист би-наламиш гъапур малла Мугъяммад ибн Шябан ву. Му мялуматра гъаму вахтна яшамиш шулайи Къурбан ибн Малла Аьгъяммаддихъанна малла Мугъяммад ибн Рамазандихъан гъурубкъуб ву. Мугъяммад ибн Шябандик, илимдин аьгъюваларси, дюн'яйин ляхнарин пишекарвалар-ра кади гъабхъну: гъвандин уставал, гакълин харатчивал, ва гъацира зиихъ кудухнайи дугъан баярикра кади шулу шлик рукъан уставалар, шлик гъвандин уставалар, хъа шликгакълин харатчивал ва жара дюн'яйин ляхнарин пишекарвалар.

Мугъяммад аль-Яракъи Кюрягъ гъулаъ

Дагъустадин адлу алим Мугъяммад аль-Ярагъийин къяляхъ, думу азадвалихъан гъадатлу кюри, Урусиятдин паччагъдин вакилар хъачларккн

ади шулу. Сабан думу Гъесихъ гъулаз гъюру, душваъ адлу шейхар ади шулу. Хъа думу шейхарра урус паччагъдин гъюкумди инжиг апури шулу, гъаддиз дурари Мугъяммад аль-Ярагъи Кюрягъ гъулаз Шябан-эфендийихъна гъагъру, гъаз гъапиш думу шейхаринна Шябан-эфендийин ижми аьлакъа ади шулу. Шябанди ва дугъан бай Мугъяммадди думу хушниинди къабул апуру ва дугъан дуланажагъдин гъаразнаъ шулу. Мугъяммад аль-Ярагъийиз Шябандин хизандигъди сатиди яшамиш хъуз ккун шулдар, гъаз гъапиш чан гъагъ дурарин илипуз ва чакангина дурар инжиг апуз ккундайи. Дугъан тлалаб тамам апуз мажбур духъну, Мугъяммад аль-Ярагъийиз мистан багахъ саб хал дивру ва думу душваъ къюд йисандин арайиъ яшамиш шулу. Дурари гъаци дугъан гъюрмат уьхъюри гъахънуки, Мугъяммад аль-Ярагъи мистаз гъагъру рякъюкк, думу гъагъру рякъ марциди хъпан бадали, дургъну, тгуларин жаланар ккирчу, учвра лап марци динлу - тларикъатдин шейх вуди гъахъну. Думу вахтна имамди аьлим малла Жабраил лихури гъахъну. Мугъяммад аль-Ярагъи аваристандиз къючмиш гъахъиган, имам малла Жабраил Никъалайин жаллатлари дидисну, дустагъдиз гъахуру, душв'ан думу къяляхъ гъафундар.

Мялумат тувур Къурбан ибн Малла Аьгъяммад

Гъибикъур Уртларин Ханмугъяммаддин бай Аьбдул Муталиб-гъажи Гъазрати Аьлиевич

Лукъман гъакимдин васият

Гъямд ибшри сар Аллагъдиз ﷺ ухъу мусурмнарди халкъ апувализ! Гъюрматлу мусурман гъардшар ва чйир, ухъкан гизафдарин, ухъу фу бадали халкъ дапнаш, к'вагълан дубшна. Амма му ухъу асас фикир тувну ккуни ляхнаркан саб ву. Ихъ ватангълийириз думу ляхникан к'ваин апибан бадали, Аллагъдин ﷻ амриинди, Лукъман гъакимди чан бализ гъаплу васиятнакан ктибтидиза.

Лукъман гъаким чан аьхир багахъ дубхънайиваликан аьгъю гъабхъиган, чахъна чан бализ дих дапну кюру: «Я йиз бай, узу увуз гизаф ляхнар васият апурдарза, васият апурайидар йирхъуб ляхин ву, ва дурариъ ккебгъурдаринна, ккудук'рударинна илмар уч дапна:

1. Гъаму дюн'яйиин уву яшамиш шлу къадартан артухъ машгъул махъан;
2. Аллагъдиъ ﷻ яв фукъан мюгътаж'вал ади вуш, гъадму къадар Аллагъдиз ﷻ

ибадатвал апин;

3. Фукъан увуз Аьхиратдиъ дережа ккундуш, гъадму къадар уву дидиз аьмалра апин;
4. Яв элешмиш духънайивал жегъеннемин циккан жвуван гардан уьхъювал ибшри;
5. Уву апуру гунагъ яв сабурнан къадар ибшри, яни Аллагъдин аьзабнакк увхъан фукъан сабур апуз шулуш, гъациб къадартлаибшри;
6. Увуз гунгъар апуз ккун гъабхъиган, Аллагъдиз ﷻ ва малаикариз дярйакъру йишв абг.

Гъачай, мурариъ фициб мяна аш, баян апухъа. Сабпибдиъ дупна: гъаму дюн'яйиъ яшамиш шлу къадартан дид'ин машгъул махъан. Сар касдизкъан учв гъаму дюн'яйиъ фукъан гъузруш, аьгъяйк'ан, ва сарихъанкъан узу 20 йисан яшамиш шулза пуз шулин? Ваъ, шулдар! Фила инсандин аьхир шулуш, саризкъан аьгъдар. Гъаци вуйиган, фукъан уву гъаму дюн'яйиъ яшамиш шулуш, гъадмукъан уву дид'ин машгъул йихъ, дупна. Къюбпидикан кюруш, ибадат апин Аллагъдиз ﷻ, яв Дугъаъ вуйи мюгътаж'вализ дилигну. Эгер ухъуз Аьхиратдиъ дережа заануб дубхъну ккундуш, му дюн'яйиъ артухъси ибадат дапну ккунду. Мушваъ ухъуз ккуниб вари апури гъахъиш, Аьхиратдин утканваларихъан ухъу ярхла хъиди. Гъарсариз хъибди гъациб

къадарнаъ, фукъан дугъу гъазанмиш гъапнуш. Ужудар аьмалар артухъ вуш, думу женнетдиъ хъиди, эгер харжидар гизаф гъахънуш – жегъеннемиъ. Шубубпи васиятдиъра къюбпидинубсиб аьмал ву. Юкъубпидикан кюруш, ухъу фукъан ибадат гъапишра, жегъеннемидихъан ярхла вуча пуз даршул. Саризкъан аьгъдар, чан ибадат къабул гъапнуш – гъапундарш: белки думу касди вари апурайиб чан фицдарвушра метлебар бадали гъапниъхъиб? Хъубпидикан улхуруш, ухъуз вари-дариз аьгъахъуз, душваъ шлу аьзабар ккюгъюз удудукърударстар вуйиб. Гъаз гъапиш, эгер гъаму дюн'яйиъ ихъ хил'ин убхъурайи шид улубзиш, сабур апуз даршули, дишлади жюрбежюр дармнар ишлетмиш апури шулхъа. Хъа гъамус фикир апиная: жегъеннемин цихъан ухъу фици сабур апурак'ан? Аьхиримжи васиятнакан улхуруш, ухъуз варидариз аьгъахъуз: наанди ухъу жин гъахъишра, жилар-завариъ

Аллагъдиз ﷻ дярйакъру йишвар айиб дар. Гъамдихъди аьлакъалу саб гъикаят ктибтидиза. Сар аько аьлимдин ади шул тьялимар. Дурарикан санур дугъаз имбудартан ккунир шулу. Хъа имбу тьялимариз му ляхин къабул шулдар, фицики мялимдиз думу имбудартан ижмиди ккунди гъахъну. Му ляхникан аьгъю гъабхъи мялимди, дурариз дих дапну, гъапну: «Закур дарсназ гъюруган, гъарури саб пеъ дубккн аьбкъинай, амма пеъ саризра дярйакъру йишваъ убккай». Дарсназ гъюрудар, гъарури пеъ хъиди, мялимдин табшурмиш тамам дапну, гъюру, амма мялимдиз ккуни тьялим фук'ара хътарди гъюру. Вари мугъин аьлхъюз хъюгъру, дурари кюру: «Магъа мялимдиз варитан ккуни тьялим фук'ара хътарди дуфна!» Мурариз вари-дариз жаваб тувбан бадали, мялимди мугъаз суал тувру: «Уву гъаз фук'ара хътарди гъафунва?» Тьялимди гъапну: «Уву учуз, саризра дярйакъру йишваъ убккай, гъапниъва, хъа узуз Аллагъдиз ﷻ дярйакъру йишв гъибихъундаруз». «Магъа гъамди вуйиган, узуз му тьялим ккундузу!» - гъапну мялимди. Гъаци вуйиган, гъюрматлу мусурмнар, ухъу наан гъитик'ну гунгъар гъапишра, Аллагъдиз ﷻ вари рякъбюра. Гъит Аллагъди ﷻ гъаму Лукъман гъакимди чан веледдиз гъаплу васиятнахъди аьмал апуз ухъузра тавфикъ вал туври! Амин!

Гъюрматлу касдин хилиз мак алуваликан

Исламдиъ жара касдиъна вуйи гъюрмат улупбан къайдириккан саб дугъан хилиз мак алувал вуйи. Пайгъамбарихъна, алимарихъна, устазарихъна вая аьдати мусурмарихъна вуйи гъюрмат улупури, дурарин хилиз мак алувал Исламдиъ тебрик алура.

Абу Салим Нуман

Амма учвуз саспидарикан ебхъури шулчвуз: «Хилиз мак алувал ширк вуй!», ясана «хилиз мак алувал гъякъ рякълан улдугуб вуй!», «Пайгъамбарин хилиз мак алури гъяхъундар!» ва гъ.ж. гафар. Дугъриданна, дицдар касариз Шариат аьгъдар ва аьгю алузра ккундар, гъаци вуйиган, дурар гъякъ мусурмарин арайиъ футна ипрайидар вуй.

Пайгъамбарин хилариз, ликариз мак алувал

Сафван ибн Аьсал аль Мурадиди ктибтну: «Сар иудеи тмунириз гъапну: «Гъач гъатму Пайгъамбарихъна гъягъюхъа ва дугъахъ сакъюдар суалар хъирчъа». Тмунири гъапи: «Дугъаз «Пайгъамбар» пуб герек дар, фицики дугъаз уву гъаци ктури гъеебхъиш, шад хъиди». Дурар Пайгъамбарихъна душну, суалар тувуз хъюгю. Пайгъамбари чпин вари суалариз жавабар тувган, дурари Аллагъди Гъаьнайирин хилариз ва ликариз макар гъаплу ва гъапи: «Уву Пайгъамбар вуй ктури учу шагъидвал хурача». (Тирмизи, №3144; имам Аьгъмад, 4 т, №239; Ибн Маджа, №2705). Гъаму гъядисдиъ дупнайинхъа,

Пайгъамбари дурарихъ хилариз, ликариз мак алуз гъитундар ктури? Аьбду Къайсдин тухмикан вуйи Зариаи гъапи: «Учу Мединайиз гъафиган, Пайгъамбарин хилиз ва ликриз мак алуз гъялак гъахъича» (аль-Бухари «Адиб» китабдиъ, №975, «Тарих аль-кабир» китабдиъ, 3 т, №447, «Халкъу аваьли аль-уббад»

китабдиъ, №28; Абу Давуд, №5225; Табарани «аль-Кабаир» китабдиъ, №5313, имам Аьгъмад, 2 т, №70. Жабири дупна: «Хатлабдин бай Уьмари Пайгъамбарин хилиз мак алури» (аль-Гъяфиз аль-Асбагъяни). Асгъябари, Пайгъамбарихъна чпин ккунивал улупури, хилариз, ликариз макар алури гъахъну. Гъийин йигъанра инсанари алимарин, гъякълу шейхарин хилариз макар алури, дурарихъна вуйи гъюрмат улупури, гъаз гъапиш шейхар, алимар Пайгъамбарин ирс-агълар вуй.

Пайгъамбарин ктар-

ди имбударин хилиз мак алуваликан Жудаьнди дупна, Сабитди Анасдиъхан гъерху: «Уву Пайгъамбарик хлихъди куркунва?». Дугъу жаваб туву: «Ав». Ва Сабитди Анасдин хилиз мак алури (аль-Бухари «Адиб» китабдиъ, №974; имам Аьгъмад, 3 т, №111). Абу Малик аль-Ашжаийи

диз гъафиган, дугъахъна Абу Убайда, Халид ибн Валид ва Язид ибн Абу Суф'ян гъафи. Дурар гъайварилан элдеьган, Абу Убайдаи Уьмарин хилиз мак алуз ишара туву...» (Ибн Касир, «Аль бидая ва ан-нигъая», 7 т, 55 маш). Гъаму гъядисари, Пайгъамбаринси имбударинра хилариз мак алуз хай шулвал субут алура. Хъа эгер ухъу жагъилари ктурубдихъ хъпехъуруш, Пайгъамбарра асгъябарра ширкдиъ шулу, хъа саб бици гъялкъайи гъякъ рякъюъ вуча ктура, думу фициб гъякъ рякъ вуш, гъаври шулдар. Гъамус му суалнан гъякънаан мазгъабарин имамари фу гъапнуш, лигурхъа.

Имам аш-Шафийин мазгъабдин фикир

Ибн Гъяжар Аскъаланийи ктибтура, имам Нававийи гъапну: «Сар касдин илим айивализ, гъякъвализ, диндин терефназ гъюрмат алури, хилиз мак алуз хай шлуб (мустагъяб) вуй; хъа эгер дугъан девлет, машгурвал, ад бадали мак алуруш, думу карагъат вуй» («Фатгъ аль-Бари», 11 т, 48 маш.). Лигайчва, имам Нававийин гафариз: «Гъадму касдин машгурвал... бадали мак алузкъан гъярам дапнадар. Аль-Баджурийи гъапну: «Илим кайи касдин, ужур касдин хилиз мак алуз ужу вуй, хъа девлетлу, адлу касдиз мак алуз карагъат вуй» («Гъяшият аль-Баджури», 2 т, 112 маш).

Имам Абу Гъянифийн мазгъабдин фикир

Ибн Аьбидинди гъапну: «Аллагъдихъан гучуру касдин, алимдин хилиз берекет бадали мак алувалиъ гъярам адар, иллагъки ужуйира кмиди вуй, дупна». Шурунбулалийи гъапну: «Гизаф гъядисариъ мак алувал ужу вуйиваликан дупнайиб аьгю гъабхъунуз, аль-Айнийира гъаци улупна» («Гъяшият ибн Аьбидин» 5 т, 254 маш).

Гъянбалиийн бай Аьгъмаддин мазгъабдин фикир

Аль-Марузийи гъапибдикан Аллама ас-Сафаранийи ктибтну: «Узу Абу Аьбдулагъдихъан (Гъянбалиийн бай Аьгъмаддихъан) хилиз мак алуваликан гъерхунза, дугъу гъамци жаваб туву: «Эгер инсандин диндин терефназ гъюрмат алури, мак гъапнуш, дидиъ гъярам адар»

Имам Маликдин мазгъабдин фикир

Гъяфиз Аьгъмад ибн Гъяжар аль-Аскъаланийи ктибтну, имам Маликди гъапну: «Эгер мак алувал заанвалиан ва агъирвалиан вуй, думу карагъат вуй, хъа эгер думу касдин илмарикан берекет гъадабгъну, Аллагъдихъна багахъ хъуз ктури вуй, хай шулу» («Фатгъ аль-Бари», 11 т, 84 маш.). Гъюрматлу мусурман гъардшар ва чийр! Гъаври шулу касдиз, илим, гъякъ аьгю алуз ккунуриз гъаму макъалайиъ улупнайи гъядисар, далилар чъаьн вуй. Гъит Аллагъди ухъуз гъякъ рякъхъан ижмиди хъчхъуз амур алури!

Балйирикан, бедбахтваларикан вуйи мянфяьт

Гъямд ибшри Аллагъдиз Ухъу Дугъкан ужуб дарубдихъан, чтурубдихъан уьрхюб ккун алураха. Салат ва салам Пайгъамбарина, дугъан хизандина, асгъябарина ва дурарин рякъюьди гъягъюраридарина варидарина.

Жаради гъямд алураза, Аллагъ Увуз, Уву Яв амриинди учуз туву ицрушнарин, къаза-балйирин, читин ляхнарин. Яв учухъна вуйи рягъмат ва ккунивал къадар адруб вуй. Рягъимлуи Чан луклариз къаза-балйир тувру, гъаз гъапиш дурар ухъуз рягъмат вуй: дурари ухъу гунгъарихъан марцц алура ва инсан сабурнахъна хъаьра, хъа сабур алувалинна саваб тувди. Гъацира къаза-бала гъафиган, инсан Аллагъдиз, дюаь алури, ккарагуру. Пайгъамбари асгъябариз гъамциб хабар тувну: «Дугъриданна аьхю саваб – аьхю балйирихъан шулу. Аллагъди Чаз саб халкъ ккун гъабхъиган, дурар имтигъянламиш алуру. Ва гъадму читин вахтна шли разивал улупиш, фуз чаз тувнайибдин рази гъахъиш, дугъаз Аллагъдин разивал хъибди, хъа шли чан наразивал улупиш, Дугъин Аллагъра нарази хъиди» (ат-Тирмизи).

Къаза-балйирикан ва бедбахтваларикан вуйи мянфяьт гъамциб вуй:

- гунгъарин аьфв алуз;
- Аьхиратдиъ дережа заан хъуб;
- чакан ктучу гъалатларин гъаври хъуб;
- тубайин ракнар тлауб;
- Аллагъдихъна багахъ хъуз чалишмиш хъуб;
- Бедбахтвал айидар кьваин алуз;
- Иман ижми алуз ва, ужуб вушра, харжиб вушра, вари шулайиб Аллагъдихъан вуйивалихъ хъугъуб.
- Къаза-бала гъюруган, инсанар шу-буб жорейндариз жара шулу:**
- сабидар къаза-бала гъафиган, Аллагъу Тааьлайин къадарниин рази дарудар вуй - дурар ужувлахъан мягърум шулу;
- къюбидари къаза-бала къабул алуру, сабур алуру ва Аллагъдикан ужудар фикрар гъитру;
- хъа шубубидари думу къабул алуру шадди, ва Аллагъди гъамциб сягъниинди чпин гунгъарин аьфв алувализ шюкюр алуру. Дугъриданна хъугъну айи мусурманди фунуб вушра ляхнан му дюн'яйизра, Аьхиратдизра чаз мянфяьт ктабгуру. Эгер мусурман чаз тувнайи уьмриин, веледарин ва жара

ляхнариин рази вуй, Аллагъдиз мурарин шюкюрра алуруш, Аьхиратдиъ дугъаз думу уж'вал хъибди.

Къаза-бала гъафиган, фу дапну ккундуш:

- думу Аллагъдихъан вуйивалихъ якъин хъугъуб ва думу ляхин Дугъина гъибтуб;
- Шариатдихъди гъягъюб, Аллагъдиз абсивал дарапуб;
- ктучу гунгъарин туба алуз;
- думу Аллагъди дибикнайиб вуйибдикан кьваьлан гъадрапуб;
- сабур алуруриз гъазур дапнайи саваб кьваин алуз.
- Фти бала рягъят алуру:**
- дюаь алуз;
- гъудган алуз;
- игътияж'вал айидариз садакъа тувуб;
- Къур'ан урхуб.
- Ибну Мас'уддихъан вуйи гъядисдиъ Пайгъамбари гъапну: «Эгер шликк'ла гъалабулухвал, хажалатвал каш, йипри: «Я Аллагъ, дугъриданна, узу – Яв лук'лу вуза, ва Яв лук'ран бай вуза. Узу Увуз мютюгъ вуза, Яв гъюкмар узуз фарз вуй, хъа Уву узуз туву гъяракъ вуй. Узу Увкан ккун алураза Уву Увуз туву гъарсаб ччвурнахъди Къур'ан йиз кьван

хъадукар, нур алуз ва гъалабулухвал, хажалатвал йиз кьваан марцц алуз!» – Аллагъу Тааьлайи мугъан хажалатвал шадвализ илтгибк'иди. Инсанари гъерху: «Я Аллагъди Гъаьнайир! Учу му гафар кьваьлан дапну ккундин?» Пайгъамбари гъапну: «Ав, мурар гъеерхъури кьваьлан алуз ужу вуй».

Имран ибн Гъюсейндихъди гъабхъи саб дюшюш

Имран ибн Гъюсейндиина саб аьхю бала гъафи. Амма дугъу Аллагъдикан вуйи чан ужудар фикрар дигиш гъапдар ва къаза-балайикк зурба сабур алури гъахъну. Гъамдиз лигну малаикари, думу гъяркъган, салам тувуйи ва дугъаз дурари тувру салам ебхъурира гъабхънийи.

Пуз хай даршлу гафар

Саспидари чпиина саб къаза гъафиган, «Гъаз узуз мици шулу?», «Узу фу тахсиркар вуй?», «Жарариз тутрувуб узуз гъаз тувру?» ктури аьсси гафар алури шулу. Мицдар гафар пуз хай шулдар, гъаз гъапиш дурари инсан диндиан адауз мумкин вуй, хъа куфрит инсан кечмиш гъахъиш, думу гъаргандин жегъеннем-агъли шулу.

Къюб маш гъяйир махъан!

МУСУРМНАРИН САБВАЛ – ЖЯМЯАБТ ГЪУДГНИЪ ВУ

Гъюрматлу мусурман гъардшар ва чйир! Гъийин йигъан ухъуз мистариз гъягъюз вари рякъяр ачухъди ву, аммаки ухъу му ляхниз лапра кагъалвал апурахъа. Улихъ вахтари мистар ачмиш апузкъан ихтияр туври гъахъундар, хъа гъамус тувнайи ниъматариз ухъу Аллагъдиз шюкюр апурадархъа. Гизафдари газатдиз, мистаз дурушди хулаъ гъудган апуз шулдаринхъа, кпуру суалар тувру. Му суалназ жаваб туввайиз, сабпи нубатнаан, жямьяаьт-гъудган фу вуш, ухъу аьгъю дапну ккунду.

Жямьяаьт-гъудган Пайгъамбарин Сунна ву. Пайгъамбарин вахтна жямьяаьт-гъудгнихъна гъамциб аьлакъа ади гъабхъну: эгер сар кас жямьяаьт-гъудгниз фици-вуш гъафундарш, дугъаз текелиф капри гъахъну. Гъамциб аьхю фикир туври гъахъну дурари му месэлайиз. Ав, жямьяаьт-гъудган хулаъра апуз шулу, эгер уву яв хизандихъди сатиди апуруш, амма думу месэлайиз гизафдари фикир туврадар. Хулаъ варидади гъудгнар апру хизанарра думукъан гизаф адар. Думутанна гъайри, саспидар, мистан багахъ яшамыш шули ашра, жвумийин гъудгнизкъана гъягъюрдар. Хъа мукъадар Аллагу Тааьлайин хал гъяспикк ккадарди шулинхъа? Аллагъди ухъуз фукъан вушра назиниъматар тувра, хъа ухъхъан, рякълан саб лик алдабгъну, Дугъу ухъ ин илийнаи фарзкъан тамам апурадархъа. Аллагъ кюмек ишри! Бид'аьйикан улхуруш: варитан сабпи бид'аь, инсанари жямьяаьт-гъудгниз гъягъювал ва гъачнинган жвумийин-гъудгниз гъягъювал дипуб ву, кпури шулу. Гъийин йигъан ихъ жямьяаьт-рикан саспидар жвумийин гъудгниз циб вахт ккимиди, хъа саспидарсана экбер апибалам къяляхъ гъягъюру, хъа Пайгъамбарин вахтна жвуми йигъан мистар гъачниндин гъудгнихъанмина ацри гъахъну. Аллагу Тааьлайи гирами Къур'андиъ дупна (мяна): «Гъиямат йигъан сужда апинай гъапиган, дурариз сужда апуз ккун хъибди, аммаки апуз хъибдар, гъаз гъапиш гъаму дюн'яйиъ сагъди вуйиган дурари сужда гъапундар».

Мусурмнарин къувват фу ляхниъ а?

Мусурмнарин вари къувват жямьяаьт-гъудгниъ а. Жямьяаьт-гъудгниз гъягърударин арайиъ гъардаш'вал; марццишин; гъюрмат, чиб-чпиз кюмек апувал шулу. Гъардаш'вал, чиб-чпин гъавриъ хъувал гъаму ляхниланмина шулайиъ ву. Саб варихалкъарин конференцияиъ Дюн'яйиъ Ислам дин тарабгъбан месэлайикан улхруган, сар аналитикди гъапу: «Гъелелиг мусурмнар гъачниндин гъудгниз жвуми-гъудгнизискъан уч шули хъайизкъан – ухъу сабдиканкъан фикир апуб герек дар». Му гафариз дикъат фикир тувай, аьзиз ватанагълийир. Вари ихъ хайир даккнидариз инсанар мистариз уч духъну апру жямьяаьт-гъудгниъ фукъан аьхю къувват ади вуш аьгъя. Анжагъ ухъу гъаз-вуш му ляхниз лапра цибтлан фикир туврадархъа. Муслимдихъан дупнайи гъядисдиъ дупна: сар кас Пайгъамбарихъна гъафну ва гъапу: «Я Аллагъди Гъаь-

найир, йиз улариз рякъюрдар, ва узу мистаз хъади гъягъру касра адар, хай шулин узуз хулаъ гъузуз?». Пайгъамбари «Ав» гъапу. Амма думу кас гъягъюз рякъюъ учлган, Пайгъамбари думу деркку ва гъерху: «Увуз экбер ебхурануз?». Дугъу гъапу: «Ав, ебхурануз?». «Дици вуш, мистаз гъарахъ», - гъапу Пайгъамбари. Гъазира Пайгъамбари гъапу: «Фуну касдиз Аллагъдихъди гъюрюшмиш хъуз ккундуш, думу гъудгниз гъарахри гъадиана, наана дугъаз дих апураш, яни мистаз. Учвуз рякъюрочвузки, жямьяаьт-гъудгниз иццрур ва мунафикъ гъягъюрдар, эгер инсандиз душваз гъушган пешкешер тувуйиш, думу сабпи жергейиъ хъидийи!». Дугъриданна ихъ Пайгъамбарин гафар гъяк ву, эгер мистаз саб фукара туври гъахънийиш, жигъиларра, яшлуийирра ва бицидарра гъялак-гъялакди, сабпи жергейиъ хъуркъуз кпури, мистаз гъягъидийи. Хъа ухъу Аьхиратдиъ шлу пешкешарикан гъаз фикир апурадайкан? Эгер мистаз гъягъюз шулдарш, хулаъ жямьяаьт-гъудган дапну ккунду. Асас вуди дишагълийири, фицики дурариз мистариз гъягъюз думукъан рягъятди дар, ва гизаф мистариъ жиларихъан жаради дишагълийиризи вуйи йишварра адар. Гъаци вуйиган, дурари хулаъ жямьяаьт-гъудган апуб герек ву, месэла дадайина шуру.

Жямьяаьт-гъудган ккадапбан гъякънаан гагайихъан гъисаб-суал хъибди, хъа гага адарш – дадайихъан. Гъуллугъчийи чан ляхин апурайидариз гъудган апуз йишв тутрувиш, Гъиямат йигъан дугъханра му ляхнин гъякънаан гъисаб-суал гъадабгъиди! Умар аьсгъябди гъапу: «Жямьяаьт-гъудган гъибтру кас ахмакъ духъну ккунду, ясана - мунафикъ». Убайдуллагъ ибн Аьмри гъапу: «Гъелелиг узу сабанра, йишвандин вахтнакъан, жямьяаьт-гъудган ккадапундарза, хъа саб ражари узу мистаз гъафиган, имбудари жямьяаьт-гъудган гъапнийи, думуган узуз узкан лапра хъял гъафунзуз ва, дидин саваб хъуз кпури, думу гъудган 27 ражари гъапунза. Ва йишвну фици учу, ич жямьяаьт, гъяйваринди гъягъюрарш нивк! гъябхъюнзуз, ва фукъан узу зегъмет гъизигишра, йиз гъяйвин хъюхъ жямьяаьтдин гъяйварин рижварихъан улихъ шулдайи. Думуган сар касди, узухъинди илдишну, гъапи: «Гъяйвниъ гуж мутуван, уву учухъ хъуркъидарва». Мидин мяна: фукъан учву ккудушбу гъудгниз къаза гъапишра, ясана арна сарди гъапишра, жямьяаьт-гъудгнисиб, ясана чан вахтна гъапу гъудгнисиб саваб ухъхъан гъазанмиш апуз шулдар. Гъамус, къаби гъахъиган гъудгнарихъ хъюгъюрча кпуру ксари фикир апри. Му ляхнихъна гъулан имамди теклиф дапну ккунду. Хъа фици теклиф апидахъа, гизаф гъуларий имамар адруган?! Жямьяаьт-гъудган адру гъулаъ берекетра цибтлан даршул. Саспи гъуларий мист жвуми йигъантлан тлапри шулдар. Му ляхни ухъу ихъ диндиз гъюрмат дарапрайивал улупура, аьзиз ватанагълийир! Учвкан ккун апураза, имам адарди, жямьяаьт-гъудган адарди мист мигъибтанай, наьнан вушра учвуз имам тлааб апинай! Гъит Аллагъди ухъуз гъарсаб жямьяаьт-гъудгниз мистаз гъягъюз амур апри! Амин, я Мужиб!

Ич дюаь къабул апин, я Аллагъ!

«Бисми» дупну ккергъраза му йиз назмар, Аллагъдикан ккун апури уж'валар Амур апри ухъуз Аллагъдин гъуллугънаъ. Ич дюаь къабул апина, я Аллагъ.

Жандин сагъвалдихъ мюгътаж мапан учу, Хулан хизандихъ мюгътаж мапан учу. Хулан берекетнахъ аьжуз мапан учу. Ич дюаь къабул апин, я Аллагъ.

Уларин аквнахъ мюгътаж мапан учу, Кпулин фикирнахъ мюгътаж мапан учу. Ебхъувалихъ русвагъ мапан учу, Ич дюаь къабул апина, я Аллагъ.

Абана-баб веледарихъ мюгътал мапан Веледар аьихъ-бабахъ аьжуз мапан Дурар гизаф аьсвивалихъ махъаан Ич дюаь къабул апина, я Аллагъ.

Учу яв аьсси-мискин луклар вуча Гъи-закур яв гъапдихъна гъязур вуча Учучу яв женнетдихъна мунтазир вуча Ич дюаь къабул апина, я Аллагъ.

Васият дарди дюн'яйишан маадагъан Аьфи дарди дюн'яйишан магъаан Къур'ан-ясин учуз къисмат апина Ич дюаь къабул апина, я Аллагъ.

Йисар-вазар йигъар вари ккудукну Дакъикъайин му ихъ нефес алабхъну Амур апин шагъадат-келме пуз учуз Ич дюаь къабул апина, я Аллагъ.

Думу йигъан кюмек хъидар байна-риш, Багахъ дусну ашра ихъ гъардашна-чи.

Къисмат апин ич кпулихъ убхуз «Ясин» Ич дюаь къабул апина, я Аллагъ.

Кпару ругдик ширин жандак кивиган Мункар-накири суал гъадабгъруган Думу йигъан учуз кюмек апин, я Гуда Ич дюаь къабул апина, я Аллагъ.

Сиратдин гъядухъна учу гъухиган Рякътлан яркъуб учуз думу апина Арчул лик улихъ дивуз амур апина Ич дюаь къабул апина, я Аллагъ.

Женнетдин багъ учуз къисмат апина Зам-замдин шид учуз къисмат апина Женнетдин йишмишар учуз къисмат апина Ич дюаь къабул апина, я Аллагъ.

Аман Аллагъ, Аман Аллагъ, я Аллагъ Ич гунгъарин аьф апина, я Аллагъ Жигъиландин гъафилвалин хил алдабгъ Ич дюаь къабул апина, я Аллагъ.

Имбудариз сагъвал туври Аллагъди Ислам диндиз амур апри Аллагъди Жигъилариз ужулар-бахтар ширин Ич дюаь къабул апина, я Аллагъ.

Ла шлагъа иллаЛлагу, я Аллагъ Ла шлагъа иллаЛлагу, я Аллагъ Ла шлагъа иллаЛлагу, я Аллагъ Ич дюаь къабул апина, я Аллагъ!

Гиреева Айбика, Табасаран райондин Вечрикк гъул

2015-пи йисаз подписка апинай!

Ассаламу аьлейкум, гъюрматлу газат урхурайидар! Инсанди Аллагъ бадали фукъан гизаф ужудар ляхнар гъапиш, гъадмукъадар дугъаз Аьхиратдиъ рягъят хъибди, иншаАллагъ. Уж'вал апуз, гъюрмат апуз ухъу гъарган чалишмиш духъну ккунду. Гъарсар касди чяхъан шлубси Ислам дин тарабгъуз-ра кюмек дапну ккунду. Ав, Ислам дин, ухъу фукла дарапийшра, дугъубжвруб дар, амма ухъу му ляхин жвув бадали, жвуваз саваб бадали апурахъа. Хъа думу ляхнарикан ухъуз хабар адарш, ухъу дурар фици тамам апидахъа? Гъиямат йигъан «хабар гъабхъундариз» кпуру жавабра тувуз даршул, гъаз гъапиш гъийин йигъан му ляхнарикан аьгъю апуз лап рягъятди ву, гизаф мумкинваларра а. Думу мумкинваларикан саб ихъ багъри ч'ал'инди удубч'урайи «Ас-салам» газат ву. Му газатдиъ ухъуз гизаф мянфяаьтлу макъалийр чап апура. Учву хъгау суалариз ихъ аьлимари Шариаьтдиъ айиси жаваб тувра ва гъазира учвхан Шариаьтдин ичв хусуси суалар, редакцияйиз зенг дапну, аьгъю апуз мумкинвал тувра. Редакцияйин номер газатдин миржибпи машнаъ улупна.

Гъюрматлу мусурмнар, «Ас-салам» газатдин подписка дарапди мигъибтанай. Учву урхбалан къяляхъ дидкан ичв веледаризра кидибтай. Гъазира урхбалан къяляхъ подписка дапну адру гъуншйирихъна, гъулан-дарихъна урхуз тувшиш, учвуз, иншаАллагъ, хъана гизаф саваб хъибди. «Ас-салам» газат себеб дубхъну, фукъан инсанар диндин рякъюз гъафнушул. Дурари гъамусра кмиди газатдин редакцияйиз к'вантан чухсагъул кпури кагъзар хъгаури шулу. Эгер учвузра Ислам диндиз лап багахъ хъуз ккундуш, ясана ичв багахълуийириш, мирасариз уж'вал ккун апураш, му газат хулаъ адарди мигъибтанай. Фикир мап'анайки, учу жвув бадали му ляхин учвкан ккун апура кпури, ваъ, думу дици дар, учуз анжагъ ихъ ватанагълийирин диндин аьгъювалар ва за дубхъну иман гужал дубхъну ккундучуз. Дугъриданна ихъ гъарсарин ниятарикан Аллагу Тааьлайиз ужуйи аьгъя. Гъит Аллагу Тааьлайи ухъуз ужудар ляхнар артухъдиси апуз, илим аьгъю апуз тавфикъ'вал туври! Амин!

Газатдин редакция

- Шураз хпир гьидиту жилириз швушвди гъягъюз ихтияр айин?

- Исламдин къанунариинди шураз дицириз швушвди гъягъюз ихтияр а. Ньюкягъ апувал ихъ уьмриь лапра гъюрматнан ляхин ву, ва

дидиз дикъат фикирра тувну ккунду. Шлиз швуваз гъушнуш, гъаддилан думу шуран уьмур асиллу шула. Гъаци вуйиган, ужу хьибди эгер учву аьгъю гъапиш, гъаз думу касди чан хпириз тлалакъ тувнуш. Вари терефарианди му ляхниз фикир тувну ккунду.

- Гъудгнин джикъну адру вахтна Къур'ан дивнайи столик кучуз хай шулин?

- Му суалнан гъякънаан алимарин арайиь жорбежур фикрар а. Адлу аьлим Ибну Къасимди Рамалийхъан дупна, эгер Къур'ан столин дивнаш, думу столик кучуз ихтияр а, клури. Амма Заядийи ва Ибну Гъажари Къур'ан али столик гъудгнин джикъди кучуз гъярам ву, дупна. Халабий ва Къайлубий аьлимари столин Къур'андиз багахъ вуйи йишвак курклуз хай шулдар, дупна. Гъамци клура Бажурийира Ибну Къасимдин Гъяшиятдиь (Фатгъуль Аьлам).

- Мистаъ садакъа ча пуз хай шулин?

- Мистаъ садакъа ча пувал карагъат ву. Хъа эгер учвкан садакъа туввал тлалаб апураш, тувшра хай шулу. Гъаци апуз хай шулу, эгер садакъа туввал ккун апурайири мистаъ гъудган апурайидариз манигъвал апурадарш, хъа эгер дугъу манигъвал апураш, думуган садакъа ча пувал гъадагъа дапна (гъярам ву), ва гъацир касди гъудган апурайи жара ксариз манигъвал апуруш, садакъа тувну ккундар.

- Жямаягъ гъудган апуруган, къюбпи жерге наънан ккебгъру?

- Къюбпи жерге ккебгъруган, имамдин къяляхъ сабси дугъужуру, ва гъадму йишвхъан жерге арччул ва гагул терефаризди яркъу шулу («Фатгъуль Аьлам»).

- Шуран абйир-бабариз хабар адарди, дугъан никягъ апуз ихтияр айин?

- Ваъ, ихтияр адар. Шариаягъдинди риш швувахъ гъахъир вушра, даршра, думу швуваз чан валийи тувну ккунду, яни адаши, абайи ва гъ.ж. Адашин ихтияр адарди гъапу никягъ гъякъ вуйиб шулдар. Му гафариз далил ву Аллагъу Тааьлайин гафар (мяна): «Дурарихъди никягъ апинай дурарин валийрин ихтиярнинди» («Тафсир аль-Жалалайн», №4;25. Мягъялли).

- Фунуб къиматлу ву: «алгъямдулилагъ», дарш «ла илагъа иллаллагъ»?

- Саспи аьлимари «алгъямдулилагъ» «ла илагъа иллаллагътан» къиматлуб ву клура, ва дурари, далил вуди, Пайгъамбарин ﷺ гафар дупна: «Фуну касди «ла илагъа иллаллагъ» гъапиш, дугъаз 10 уждар ляхнар дикъиди ва 10 харжи ляхнарин аьфв апиди. Хъа фуну касди «алгъямдулилагъи Раббиль аьламин» гъапиш, дугъаз 30 уждар ляхнар дикъиди ва 30 харжидарин аьфв апиди». Хъа бязи аьлимари «ла илагъа иллаллагъ» «алгъямдулилагътан» къиматлуб ву клура ва мидиз далил вуди Пайгъамбарин ﷺ гафар хура: «Женнетдин ачар – «ла илагъа иллаллагъ» клуру гафар ву». Гъацира Пайгъамбари ﷺ гъапу: «Ваританна къиматлуб, багъалуб Узу ва имбу пайгъамбарирра гъапиб – «ла илагъа иллаллагъ» ву» («Фатгъуль Аьллам»).

- Гъудган дарапру кас йивну йиклуз хай шулин? Узуз саспи мусурмарикан гъудган дарапру кас йиклуз хай шулу, клури гъебхъунуз.

-Гъудган апулдар клури, думу инсан йивну йиклуз ихтияр адар, фицики думу закурин йигъан, туба дапну, гъякъ рякъюз гъюз мумкин ву. Му ляхнар вари Аллагъдин ﷻ амринди шлудар ву, ва ухъуз аьгъдархъуз, Аллагъди ﷻ думу касдиз фици дибикнаш. Гъаци вуйиган, ухъу, эгер шулуш, думу касдиз вягъйир апури, гъудган апуваликан ктибтури, думу касра гъякъ рякъюхъна хуз чалишмиш духъну ккунду. Хъа имбу вари ляхнар Аллагъдиина ﷻ гъитну ккунду. Аллагъ ﷻ варибдикан аьгъюр ву.

- Ихъ Пайгъамбар ﷺ имбу пайгъамбарихъан фицдар лишнариинди тафавутлу шулу?

- Ихъ Пайгъамбар ﷺ имбу пайгъамбарихъан тафавутлу апури лишнар гизаф а, дурарикан варитан асас вуйидар:
1. Ихъ Пайгъамбар ﷺ вари пайгъамбарикан варитан багъаллу ву.
2. Думу вари аьламдихъна гъаьнайир ву: инсанарихъна, жинарихъна, къанажагъсуз шей'арихъна, хъа имбу пайгъамбарар фунуб-вуш саб халкъдихъна гъаьри гъахъну.
3. Думу аьхиримжи Пайгъамбар ﷺ ву, дугъан къяляхъ пайгъамбарар хъидар.
4. Думу бадали жил таяммум апуз шлуганси марцц гъапиу.
5. Душмнарив ихъ Пайгъамбарихъан ﷺ гучлуйи, дурарин арайиь гизаф манзил ади гъабхънушра («аль Аькьидатуль исламия»).

- Фицдар лишнариинди инсан диндихъ хъайир вуйиваликан аьгъю шулу?

- Инсан диндихъ хъайир вуйиваликан улупру 4 лишан а: 1 – агълю суннайхъди гъягъювал, 2 – Ибадат Аллагъ ﷻ бадали апуб, 3 – Шариаягъдин фарз ляхнар тамам апуб, 4 – Гъярамвалихъан ярхла хъуб («Фатгъуль Аьллам»).

- 2 бицир хъайи дишагъли хпирди гъадагъуз хай шулин?

- Ав, хай шулу. Гъаци апури гъахъну асгъябарира. Жилар дявдиь гъийихган, дурарин гъузу ачни хпариз кюмек апуз ният ади, чпиз хпарди гъадагъури гъахъну.

Гъюрматлу мусурман гъардшар ва чйир!

Нагагъ учвуз ихъ мусурман диндихъди аьлакъалу вуйи месэлирикан гъаври адруб гъерхуз ккундуш, ясана «Ассалам» редакцияйиз вуйи суал аш, зенг апинай: 8-960-411-19-53.
Учхъан шлубдин, иншаАллагъ, учу кюмек апилича ва ичв гъуллугъар тамам апуз чалишмиш хъидича.

ДАГЕСТАНСКИЙ ИСЛАМСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ ШЕЙХА МУХАММАД-АРИФА

ОБЪЯВЛЯЕТ ПРИЕМ АБИТУРИЕНТОВ НА ОЧЕРЕДНОЙ УЧЕБНЫЙ ГОД

Цель обучения – подготовка специалистов со средним и высшим профессиональным религиозным образованием по направлению «культ исламского вероисповедания» квалификации «священнослужитель исламского культа».

ПРОДОЛЖИТЕЛЬНОСТЬ ОБУЧЕНИЯ:

- ✓ в медресе – 3 года.
- ✓ в университете – 5 лет.

ДОКУМЕНТЫ НЕОБХОДИМЫЕ ДЛЯ ПОСТУПЛЕНИЯ:

- ✓ нотариальная копия аттестата или диплома;
- ✓ копия паспорта – 2 шт.;
- ✓ фотокарточки размером 3x4 в количестве пяти штук;
- ✓ медицинская справка Ф 086;
- ✓ копия прививочного сертификата Ф 156/93-у;
- ✓ рекомендация от преподавателя религиозного обучения либо от руководителя мечети (имам) расположенной по месту жительства абитуриента.

ПРИЁМ ДОКУМЕНТОВ С 1 ИЮНЯ

Наш адрес:

г. Махачкала, ул. Дахадаева, 136

тел.: 8 (8722) 67 55 08; 8 988 294 56 16

- Бицир кайи вахтна дишагълийрин палтарикан хъивал (менструация) шулин?

- Имам Абу-Гъянифайи ва Аьгъмадди, бицир кайи вахтна палтарикан хъивал шулдар, клура, хъа имам Маликийи ва Шафийи - мумкинвал а, клура («Мизану аш-Шаьрани»).

Рузнама

Февраль

Йишъ	Гъиринд. Ас-Субгъ.	Ригъ гъудуб.	Лисундин Аз-зугър	Гъаркван. Аль- аьср	Лавлан. Аль-Магъриб	Хъитгирхв. Аль- гнишав
1	05:24	07:01	12:03	14:40	17:03	18:33
2	05:23	06:59	12:04	14:41	17:04	18:34
4	05:22	06:57	12:04	14:43	17:07	18:37
6	05:20	06:55	12:04	14:45	17:10	18:40
8	05:17	06:53	12:04	14:47	17:12	18:42
10	05:15	06:50	12:04	14:49	17:15	18:45
12	05:13	06:48	12:04	14:51	17:17	18:47
14	05:11	06:45	12:04	14:53	17:20	18:50
16	05:08	06:42	12:04	14:55	17:23	18:53
18	05:05	06:39	12:04	14:57	17:25	18:55
20	05:03	06:36	12:04	14:59	17:28	18:58
22	05:00	06:33	12:03	15:01	17:30	19:00
24	04:57	06:30	12:03	15:03	17:33	19:03
26	04:54	06:27	12:03	15:05	17:35	19:05
28	04:51	06:24	12:03	15:06	17:38	19:08

Рекомендовано каноническим отделом ДУМД для г. Махачкалы Республики Дагестан